

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Іваненко Марія Сергіївна, студентка III курсу

Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Іваненко Марта Елеонора Сергіївна, студентка III курсу

Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Мета дослідження. Проблема музичного розвитку дитини в процесі його вікових змін є фундаментальною в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців. За останній період було зроблено чимало спроб теоретичного осмислення даної проблематики у різних сферах наукового знання, накопичено значний досвід з проблем музичного розвитку дитини на різних вікових етапах в галузі теорії та практики музичного виховання, запропоновано багато методичних систем, щодо дослідження даного феномену в контексті музичного навчання і виховання.

У новітніх дослідженнях з проблем музичного розвитку дитини фахівцями вивчено: наукові основи вокального виконавства та функціонування голосового апарату (Д. Аспелунд, Н. Гребенюк, Д. Люш, М. Микиш, О. Прядко), питання охорони дитячого голосу (С. Гиммельфарб, А. Жданова, І. Левидова, Є. Малиніної, С. Світайло), методику формування вокальних навичок (В. Антонюк, Н. Добровольська, Чен Діана, А. Козир, Т. Овчиннікова, О. Раввінов).

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування вікових особливостей музичного розвитку дитини дошкільного віку.

Результати дослідження. Музичний розвиток відіграє важливу роль у формуванні особистості дитини. Необхідними умовами формування цілісної особистості є гармонійно поєднані розумовий та фізичний розвиток, високі моральні якості та естетичне ставлення до життя. Досягненню цього значно сприяє саме музичне мистецтво, а також правильна організація музичних занять в дитячих закладах. Для створення таких сприятливих умов, викладачу музики необхідно розуміти, як у дитини відбувається розвиток її музичних здібностей.

Знання вікових особливостей музичного розвитку дітей дошкільного віку допоможуть вчителю ефективно планувати й проводити навчально-виховний процес на заняттях музики.

За Т. Красовою, музичне виховання є особливим засобом розвитку дітей дошкільного віку, процесом передачі та засвоєння знань, умінь та способів дій, необхідних для успішного здійснення музичної діяльності [3, с. 22].

За дослідженням Т. Райцевої, в основі музичної діяльності лежать соціально-психологічні й організаційно-педагогічні принципи успішності, задоволення, синкретизму, елементарності, комунікативної спрямованості, полікультурності, толерантності, співтворчості, імпровізації, персоніфікації, що створюють цілісність системи та забезпечують можливість ефективного музичного розвитку дітей дошкільного віку [4, с. 23].

Щодо характеристики вікових особливостей музичного розвитку дитини. У *перший рік життя* у новонародженої дитини дуже рано з'являється слухова чутливість - вже на десятій-дванадцятій день життя з'являється реакція на звуки. На другий місяць життя дитина, чуючи музику, починає дослухатися до неї. Зокрема, це може бути помітно, якщо музика лунає, коли немовля плаче - воно відразу заспокоюється, зосереджуючи свою увагу на мелодії. На четвертому-п'ятому місяці життя у дитини з'являється схильність до певної диференціації. Маля реагує на джерело звуку, його напрямок, повертаючи голову в його бік. Коли доросла людина говорить до дитини, помітно, що вона прислухається до інтонації її голосу. Вже з перших місяців життя у дитини з'являється так званий *комплекс пошвавлення*. Чуючи музику, дитина реагує на її характер. Якщо мелодія весела і жвава - починає рухати ручками, ніжками, посміхатись; якщо яскраво виражено сумна - дитина може почати плакати. В цьому віці, коли дитина слухає спів дорослого, підлаштовується під нього гулінням, лепетом.

Другий рік життя. Під час 2-го року життя дитина, слухаючи музику, виражає яскраві емоції, реагує на них найпростішими рухами (ліхтарики, плескання долоньками тощо). Слухове відчуття у неї стає більш диференційованим - маля може розрізнити високі та низькі звуки, тиху і голосну

мелодію, темброве забарвлення звуків. У цьому віці з'являються перші вже свідомі інтонації. Дитина може підспівувати дорослим, але не повністю, а лише закінчення слів або фраз. Адже саме в цей час діти вчаться говорити свої перші слова. Даючи дітям слухати музику, дорослим варто пам'ятати, що краще обирати веселу або спокійну музику, але не сумну. Бо в цьому віці діти надзвичайно чутливі в емоційному плані, і бажано викликати у них саме позитивні емоції.

Третій-четвертий рік життя. В цей час рівень слухової чутливості у дитини підвищується, вона починає ще краще і більш свідомо розрізняти висоту, гучність, тембр почутих звуків. Також у дітей починають проявлятися їхні індивідуальні особливості. У них з'являється виражене бажання до самостійності, і все, що вони роблять, прагнуть робити без сторонньої допомоги. В цей період у дитини відбувається і перехід від ситуативної мови до зв'язної - вона вже виражається не окремими словами, а фразами або реченнями; від наочно-дійового мислення до наочно-образного. Виходячи з цього, вже в 4 роки дитина може самостійно виконати невелику пісню (розміром кілька рядків).

У цьому віці діти також володіють вже багатьма рухами - до попередніх додаються стрибки, обертання навколо себе тощо.

П'ятий рік життя. На п'ятому році життя у дитини з'являється дуже активна допитливість, цей вік ще називають періодом запитань «Чому?». Адже діти вже добре вміють говорити, і намагаються пізнати цей світ. На цьому віковому етапі у дитини помітно зростає спостережливість. Вона вже починає розуміти зв'язки, спроможна робити перші висновки та узагальнення. На заняттях музики в закладах дошкільної освіти діти здатні зрозуміти вимоги та питання вчителя, дають на них короткі відповіді. В цьому віці вони вже можуть визначити характер музики, її темп, динаміку, добре розрізняють висоту і темброве забарвлення звуків.

Голос в цьому віці у дітей стає дзвінкий, рухливий. Інтонувати вони починають вже більш чітко, але, звичайно, лише за підтримки вчителя, який з

акомпанементом підіграє мелодію пісні й сам допомагає їй співати. Всі рухи, які вони вчаться робити, активно ними застосовуються в іграх, танцях, тощо.

Шостий рік життя. Саме в цьому віці у дітей починається активна соціалізація. І задача викладача в цей рік - підготувати дітей до вступу в школу. Власне, на цю підготовку і спрямовані програми музичного виховання в старших групах закладів дошкільної освіти. Малята стають самостійнішими та активнішими. На запитання вчителя можуть дати більш розгорнуті, повні відповіді. Усі пісні вони здатні співати вже самостійно, але так само з підтримкою викладача. На шостому році життя у дітей з'являються індивідуальні художні смаки, інтереси. І тому дорослим досить важливо в цей час помітити, що дитину цікавить, які вона має здібності, і подбати про їх розвиток. Адже дитина, так чи інакше, шукатиме шлях до самовираження, і батькам або викладачам необхідно допомогти дитині знайти цей шлях.

Вчена О. Яковцова в дослідженнях акцентує увагу на творчому потенціалі дитини, який виступає одним з ключових психолого-педагогічних понять, що розкриває міру самовираження, самоствердження особистості, реалізації її внутрішніх сил, задатків і можливостей [5, с. 25]. Ці можливості завжди ширші й багатші, ніж вимагає будь яка певна діяльність.

За В. Ємельяновим, зміст творчої діяльності педагога полягає у пошуку принципово нових, оригінальних підходів у вирішенні педагогічних завдань, переосмисленні, вдосконаленні шляхів передачі багажу знань та вмінь вихованцям [2, с. 56]. Процес формування творчої активності людини має включати розвиток творчої фантазії, уяви, інтуїції, здатності вирішувати проблемні ситуації.

Висновки. Отже, на нашу думку, метою музичного виховання є формування соціально активної, енергійної особистості дитини, яка надалі буде компетентною в мистецтві, володітиме комплексом художніх знань, умінь, буде мати розвинені художні смаки. Потенціал творчості несе в собі кожна дитина, і важливе завдання педагогіки - зберегти й примножити його, але ні в якому разі не примушувати, не схилити дитину до того виду творчої діяльності, яка їй не

імпонує.

Список використаних джерел

1. Довгаль, С. (2009). Філософія освіти як галузь наукового знання. *Соціально-гуманітарні науки*, 32, 147–148.
2. Емельянов, В. В. (2006). *Развитие голоса (координация и тренинг)*
3. Красова Т.Д., Мартынова Л.Н. Педагогические условия музыкального развития старших дошкольников в игровой деятельности // *Современные проблемы науки и образования*. – 2019. – № 2.;2
4. Райцева, Е. Формирование творческих способностей младших школьников в процессе музыкально-игровой деятельности: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Владикавказ, 2015. 23 с.
5. Яцкова О. Ю. Анализ Понятия «Творческий Потенциал» в современной педагогической литературе // *Педагогика: Традиции и инновации: Материалы X Междунар. науч. конф. (Челябинск, Октябрь 2017 г.)*.